

การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานธรณีโลกสตูล

Communication for participation in the development of tourism in the Satun Global Geopark

ชัยพร เอ็งฉ้วน¹

Chaiporn Engchuan

บทคัดย่อ

การสื่อสารมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยว เพราะการสื่อสารเปรียบเสมือนตัวกลางในการเชื่อมโยงปรากฏการณ์ทางสังคม และมีบทบาทในการกระตุ้นให้กลุ่มบุคคลในระดับสังคมหรือ ชุมชนที่มีการจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดการรวมตัวกัน เกิดจิตสำนึก ความสามัคคี และความเข้าใจที่ตรงกันต่อ ประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยว จนสามารถประสานความร่วมมือ ร่วมใจ เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี อันนำมาสู่การพัฒนาความเป็นชุมชนเข้มแข็ง และพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดสตูล

บทความนี้ผู้เขียนมีความสนใจที่จะนำเสนอความหมายของอุทยานธรณีโลกสตูล แหล่งธรณีวิทยาที่ ได้รับการบริหารจัดการแบบองค์รวม ซึ่งประกอบด้วย การคุ้มครองหรือการอนุรักษ์ การให้การศึกษา และการพัฒนา

¹นักศึกษา, ดร. สาขานิเทศศาสตร์ แขนงวิชานวัตกรรมการสื่อสารทางการเมือง และการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อย่างยั่งยืน มีลักษณะการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นรูปแบบ กระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา และร่วมตัดสินใจ เกิดการเรียนรู้ในปัญหาและผลกระทบจากการท่องเที่ยวซึ่งจะนำไปสู่การหาแนวทางการในการพัฒนาการท่องเที่ยวได้ การมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม ร่วมบริหารงาน พัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์ ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมร่วมควบคุมติดตามตรวจสอบ และประเมินผล การดำเนินกิจกรรมนั้นๆ

คำสำคัญ : การสื่อสารเพื่อการพัฒนา, การมีส่วนร่วม, การท่องเที่ยวอุทยานธรณีโลกสตูล

Abstract

Communication plays an important role in the development and promotion of tourism. Because communication is like an intermediary in connecting social phenomena. and play a role in motivating individuals at the social or Community that organizes tourism to bring together awareness, unity and mutual understanding of Issues related to tourism management until able to coordinate cooperation and work together to solve various problems very well leading to the development of a strong community and develop tourism promotion of Satun Province

In this article, the author is interested in presenting the meaning of Satun Geopark. Geological sites at Get a holistic management which consists of protection or conservation education and sustainable development It has a systematic tourism management style. focusing on style Communicative process for community engagement To find the problem and the cause of the problem and joint decision Learn about the problems

and impacts of tourism which will lead to finding ways to develop tourism. participation in action Supporting activities co-administrate to develop efficiency and effectiveness Participation in co-benefits which encourages participation Participate in controlling, monitoring, auditing and evaluating the implementation of such activities.

Keywords : communication for development, participation, tourism of the Satun Geopark

บทนำ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวกลายเป็น "เครื่องมือ" ที่รัฐบาลให้ความสำคัญ เนื่องจากมีความสำคัญต่อการสร้างรายได้และพัฒนาประเทศอย่างมาก และยังเป็นรายได้ที่เป็นอันดับต้นๆ ของประเทศ และมีการกระจายไปในหลายภาคอย่างชัดเจน เช่น การเดินทางที่พักรัก การซื้อของที่ระลึก ภัตตาคาร ร้านอาหารต่าง ๆ จึงมีการประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งโดยตรง และโดยอ้อม ขยายตัวมากขึ้น เช่น การเพิ่มขึ้นของสถานที่พักรัก ทั้งโรงแรมขนาด 5 ดาว 4 ดาว ไปจนถึงที่พักแบบพื้นบ้านที่เรียกว่า โฮมสเตย์ (Home-stay) การเพิ่มขึ้นของร้านอาหาร และแหล่งบริการอื่น ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ และการขยายตัวไปในทุกภูมิภาคของไทย ก่อให้เกิดการตื่นตัวเพราะมองว่าเป็นเรื่องที่ไม่ยากในการสร้างรายได้เพิ่มจากการท่องเที่ยว

อุทยานธรณี เป็นพื้นที่ที่รวมแหล่งธรณีวิทยาและสภาพภูมิประเทศที่มีความสำคัญทางธรณีวิทยา พื้นที่เหล่านี้ได้รับการบริหารจัดการแบบองค์รวมซึ่งประกอบด้วย การคุ้มครองหรือการอนุรักษ์ การให้การศึกษา และการพัฒนาอย่างยั่งยืน อุทยานธรณีไม่ได้เกี่ยวข้องเฉพาะธรณีวิทยาเพียงอย่างเดียว อุทยานธรณีต้องมีการเชื่อมโยงทางธรณีวิทยากับทรัพยากรด้านอื่นๆ ในพื้นที่ เช่น ธรรมชาติวิทยา วัฒนธรรม และมรดกด้านอื่นๆ ที่จับต้องไม่ได้ อุทยานธรณี ถูกตั้งขึ้นโดยใช้กระบวนการ “จากล่างสู่บน” ที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ หน่วยงานในท้องถิ่นและภูมิภาคทั้งหมด (เช่น เจ้าของที่ดิน กลุ่ม

ชุมชน ผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่และองค์กรท้องถิ่น) ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ต้องการความร่วมมืออย่างจริงจังของชุมชนท้องถิ่น ความเข้มแข็งของพันธมิตรจากหลายภาคส่วนในท้องถิ่น และการสนับสนุนของภาครัฐในระยะยาว และมีการพัฒนายุทธศาสตร์อย่างจริงจังที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายของชุมชน ในขณะเดียวกันก็เป็นการใช้ประโยชน์ และการอนุรักษ์มรดกทางธรณีวิทยาไปด้วยกัน

การท่องเที่ยวเชิงธรณีที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน” (โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ, 2540) โดยมองว่าการท่องเที่ยวต้องทำงานครอบคลุม 5 ด้าน พร้อมกัน ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยมีชุมชนเป็นเจ้าของและมีส่วนในการจัดการ โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเงื่อนไขและสร้างโอกาสให้องค์กรชุมชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการวางแผนทิศทางการพัฒนาชุมชน ของตนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนที่มีแนวโน้มว่าการท่องเที่ยวจะรุกคืบเข้าไปถึง หรือต้องการเปิดเผยชุมชนของตนให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างให้มีการสร้างให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการวางแผน การบริหารจัดการทรัพยากรและกระจายอำนาจการตัดสินใจโดยเน้นความสำคัญของการจัดการธรรมชาติแวดล้อมและใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนไปพร้อมกัน (วิระพล ทองมา, 2547)

จังหวัดสตูล มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์แล้ว ชุมชนมีลักษณะการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ มีการสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีการตั้งเงื่อนไขในการบริหารจัดการ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา และร่วมตัดสินใจ เกิดการเรียนรู้ในปัญหาและผลกระทบจากการท่องเที่ยวซึ่งจะนำไปสู่การหาแนวทางการในการพัฒนาการท่องเที่ยวได้ การมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ ชุมชนอาจให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมตามระดับความสามารถ ร่วมบริหารงาน พัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การมีส่วนร่วมในการร่วม

รับ เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมในการประเมินผล
ชุมชนร่วมควบคุมติดตามตรวจสอบ และประเมินผล การดำเนินกิจกรรมนั้นๆ
เช่น ปราสาทหินพนมยงค์ การท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูก

การสื่อสารถือได้ว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญ ที่สามารถทำให้สังคม
ดำรงอยู่ได้ และทำให้การดำเนินงานด้านการพัฒนาเป็นไปได้อย่างสะดวก เกิด
การผลักดันสังคมให้พัฒนาไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสังคมและประเทศ
จะพัฒนาได้นั้น ประชาชนจะต้องได้รับความรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง เจตคติ
ความเชื่อ พฤติกรรม วิถีชีวิตที่สอดคล้องเข้ากันได้กับสภาพสังคมที่เกิดขึ้น การ
สื่อสารเพื่อการพัฒนา ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้กระบวนการพัฒนา
บรรลุเป้าหมายเป็นการสื่อสารในเชิงประยุกต์ที่มี หลักการและแนวทางการ
ปฏิบัติในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและแนวความคิดต่างๆ เพื่อให้บรรลุ
ตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนา ซึ่งจะต้องผสมผสานการใช้การสื่อสารประเภท
ต่างๆ อย่างมีระบบ เพื่อโน้มน้าวให้ประชาชนสนใจในประเด็นปัญหาเฉพาะ
เรื่อง รวมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหานี้ด้วย และการสื่อสารจะต้องเป็น
การสื่อสารแบบสองทางกลับไปกลับมาอย่างต่อเนื่อง ระหว่างผู้รับสาร ระดับ
ล่างสุด กับแหล่งสาร โดยมีนักการสื่อสารเพื่อการพัฒนาเป็นสื่อกลางในการ
ประสานเชื่อมโยง

จะเห็นได้ว่า การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการ
ท่องเที่ยวอุทยานธรณีโลกสตูล มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาส่งเสริมการ
ท่องเที่ยวในจังหวัดสตูล เพราะการสื่อสารเปรียบเสมือนตัวกลางในการ
เชื่อมโยงปรากฏการณ์ทางสังคม และมีบทบาทในการกระตุ้นให้กลุ่มบุคคลใน
ระดับสังคม ที่มีการจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดการรวมตัวกัน เกิดจิตสำนึก
ความสามัคคี และความเข้าใจที่ตรงกันต่อ ประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ
การจัดการการท่องเที่ยว จนสามารถประสานความร่วมมือ ร่วมใจ ร่วมคิด ร่วม
ตัดสินใจ เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี อันนำมาสู่การพัฒนาความเป็น
ชุมชนเข้มแข็ง และพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนได้อย่างยั่งยืน

อุทยานธรณี คือ อะไร

จากข้อมูลของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบุว่า “อุทยานธรณี”(Geopark)หมายถึง พื้นที่ที่รวมแหล่งธรณีวิทยาและสภาพภูมิประเทศที่มีความสำคัญทางธรณีวิทยา พื้นที่เหล่านี้ได้รับการบริหารจัดการแบบองค์รวม ซึ่งประกอบด้วย การคุ้มครองหรือการอนุรักษ์ การให้การศึกษา และการพัฒนาอย่างยั่งยืน อุทยานธรณีไม่ได้เกี่ยวข้องกับเฉพาะธรณีวิทยาเพียงอย่างเดียว อุทยานธรณีต้องมีการ เชื่อมโยงทางธรณีวิทยากับทรัพยากรด้านอื่นๆ ในพื้นที่ เช่น ธรรมชาติวิทยา วัฒนธรรม และมรดกด้านอื่นๆ ที่จับต้องไม่ได้ อุทยานธรณี ถูกตั้งขึ้นโดยใช้กระบวนการ “จากล่างสู่บน” ที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ หน่วยงานในท้องถิ่นและภูมิภาคทั้งหมด (เช่น เจ้าของที่ดิน กลุ่มชุมชน ผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่ และองค์กรท้องถิ่น) ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ต้องการความร่วมมืออย่างจริงจังของชุมชนท้องถิ่น ความเข้มแข็ง ของพันธมิตรจากหลายภาคส่วนในท้องถิ่น และการสนับสนุนของภาครัฐในระยะยาว และมีการพัฒนายุทธศาสตร์ อย่างจริงจังที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายของชุมชน ในขณะเดียวกัน ก็เป็นการใช้ประโยชน์ และการอนุรักษ์มรดกทาง ธรณีวิทยาไปด้วยกัน

ข้อกำหนดสำหรับการพัฒนาอุทยานธรณีสระดับประเทศและความหลากหลายทางธรณีวิทยา โดยใช้แนวทางการพัฒนาอุทยานธรณีโลกของ UNESCO เป็นต้นแบบ ข้อกำหนดฯ ดังกล่าวประกอบด้วยเงื่อนไขสำหรับเป็นแนวทางการสมัครเป็นอุทยานธรณีสระดับประเทศแบบสมัครใจ พื้นที่ที่ประสงค์สมัครต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดฯ ซึ่งคณะกรรมการส่งเสริมการอนุรักษ์แหล่งธรณีวิทยา และจัดตั้งอุทยานธรณี จะพิจารณาใบสมัครโดยอ้างอิงจากข้อกำหนดฯ นี้

ข้อสำคัญในการเป็นอุทยานธรณีประเทศไทย

1. มีแหล่งธรณีวิทยาอันควรอนุรักษ์หรือแหล่งอนุรักษ์ธรณีวิทยา และแหล่งธรรมชาติวิทยา แหล่งประวัติศาสตร์ หรือแหล่งวัฒนธรรม ต้องมีแหล่งธรณีวิทยาอันควรอนุรักษ์หรือแหล่งอนุรักษ์ธรณีวิทยา มีประวัติศาสตร์ทางธรณีวิทยาและกระบวนการที่ทำให้เกิดขึ้น และมีความสำคัญในเชิงวิทยาศาสตร์ ความแปลกหรือความงดงามตามธรรมชาติ นอกจากนี้ต้องมีแหล่งอื่นๆ ด้วย

เช่น แหล่งธรรมชาติวิทยา แหล่งประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดี และแหล่งวัฒนธรรมที่มีคุณค่า อุทยานธรณีเป็นการบูรณาการในหลายมิติ เพื่อเชื่อมโยงมรดกทางธรณีวิทยากับด้านอื่นๆ ซึ่งมีผลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์และสังคม

2. มีขอบเขตอุทยานธรณีที่ชัดเจนและเป็นพื้นที่ผืนเดียวกัน ต้องเป็นพื้นที่ที่ได้รับการประเมินขอบเขตชัดเจน เป็นพื้นที่ผืนเดียวกัน ครอบคลุมแหล่งธรณีวิทยาอันควรอนุรักษ์หรือแหล่งอนุรักษ์ธรณีวิทยา และแหล่งอื่นๆ อย่างครบถ้วน โดยไม่จำเป็นต้องสัมพันธ์กับขอบเขตการปกครอง ระบุตำบลและอำเภอทั้งหมดที่อยู่ในพื้นที่อุทยานธรณี และกว้างขวางเพียงพอที่จะรองรับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมในท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยว ขอบเขตอุทยานธรณีสามารถซ้อนทับกับพื้นที่ที่มีการอนุรักษ์ในรูปแบบอื่นได้ เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นต้น ขอบเขตอุทยานธรณีแห่งหนึ่งสามารถครอบคลุมพื้นที่ได้มากกว่า 1 จังหวัด

3. มีโครงสร้างในการบริหารจัดการอุทยานธรณี โครงสร้างในการบริหารจัดการอุทยานธรณี สามารถประกอบด้วยบุคคลจากหลายภาคส่วนตามความเหมาะสม อาทิ หน่วยงานของภาครัฐ หน่วยงานเอกชน ประชาชนในท้องถิ่น และบุคลากรทางการศึกษา เป็นต้น เพื่อดำเนินงานต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายของอุทยานธรณี

4. มีแผนบริหารจัดการอุทยานธรณี ก่อนการยื่นใบสมัครเป็นอุทยานธรณีประเทศไทยต้องมีแผนบริหารจัดการอุทยานธรณีและแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน แผนดังกล่าวต้องตรงกับความต้องการทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในท้องถิ่น มีการคุ้มครองแหล่งต่างๆ และมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมในพื้นที่ของตนเอง

5. มีการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมอุทยานธรณี การจัดตั้งอุทยานธรณี ควรได้รับการสนับสนุนที่เข้มแข็งจากชุมชนและเกิดจากความต้องการของชุมชนหรือองค์กรท้องถิ่น ประชาชนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของอุทยานธรณี เพื่อเสริมสร้างให้ประชาชนในท้องถิ่นตระหนักถึงความสำคัญของการทรัพยากรที่มีอยู่ กระตุ้นให้รู้สึกถึงการเป็นเจ้าของพื้นที่ และเกิดความหวงแหนในพื้นที่ อันจะนำมาซึ่งการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืนต่อไป

6. มีการเผยแพร่ความรู้ที่เกี่ยวกับอุทยานธรณีผ่านสื่อต่างๆ อุทยานธรณีส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนของท้องถิ่นผ่านการท่องเที่ยวทางธรณีวิทยาเป็นหลัก ดังนั้น เพื่อกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวทางธรณีวิทยาจึงมีความจำเป็นที่อุทยานธรณีต้องมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลและความรู้ไปสู่นักท่องเที่ยวและประชาชนท้องถิ่น โดยผ่านช่องทางต่างๆ อาทิ เว็บไซต์ แผ่นพับ และแผนที่ที่มีข้อมูลแหล่งธรณีวิทยาและแหล่งอื่นๆ เป็นต้น

7. มีการท่องเที่ยวบริเวณแหล่งธรณีวิทยาอันควรอนุรักษ์หรือแหล่งอนุรักษ์ธรณีวิทยา และแหล่งธรรมชาติวิทยา แหล่งประวัติศาสตร์ หรือแหล่งวัฒนธรรม การท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ภายในอุทยานธรณี ล้วนมีส่วนช่วยให้อุทยานธรณีประสบความสำเร็จ เนื่องจากเกิดการกระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่น และนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ ซึ่งการท่องเที่ยวต้องมีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ลักษณะธรรมชาติและวัฒนธรรมของพื้นที่ และควรคำนึงถึงวิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นด้วย

สรุปอุทยานธรณี คือ พื้นที่ที่รวมแหล่งธรณีวิทยาและสภาพภูมิประเทศที่มีความสำคัญทางธรณีวิทยา พื้นที่เหล่านี้ได้รับการบริหารจัดการแบบองค์รวม ซึ่งประกอบด้วย การคุ้มครองหรือการอนุรักษ์ การให้การศึกษา และการพัฒนาอย่างยั่งยืน อุทยานธรณีไม่ได้เกี่ยวข้องเฉพาะธรณีวิทยาเพียงอย่างเดียว อุทยานธรณีต้องมีการ เชื่อมโยงทางธรณีวิทยากับทรัพยากรด้านอื่นๆ ในพื้นที่ เช่น ธรรมชาติวิทยา วัฒนธรรม และมรดกด้านอื่นๆ ที่จับต้องไม่ได้ อุทยานธรณี ถูกตั้งขึ้นโดยใช้กระบวนการ “จากล่างสู่บน” ที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ หน่วยงานในท้องถิ่นและภูมิภาคทั้งหมด (เช่น เจ้าของที่ดิน กลุ่มชุมชน ผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่ และองค์กรท้องถิ่น) ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ต้องการความร่วมมืออย่างจริงจังของชุมชนท้องถิ่น ความเข้มแข็ง ของพันธมิตรจากหลายภาคส่วนในท้องถิ่น และการสนับสนุนของภาครัฐในระยะยาว และมีการพัฒนายุทธศาสตร์ อย่างจริงจังที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายของชุมชน ในขณะเดียวกัน ก็เป็นการใช้ประโยชน์ และการอนุรักษ์มรดกทาง ธรณีวิทยาไปด้วยกัน

กำเนิดแผ่นดินอุทยานธรณีสตูล

อุทยานธรณีสตูลได้รับรองเป็นสมาชิกอุทยานธรณีสตูลโลกของยูเนสโก เมื่อวันที่ 17 เมษายน 2561 ครอบคลุมพื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอทุ่งหว้า อำเภอมะนัง อำเภอละงู และอำเภอเมืองเฉพาะ (อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา และอุทยานแห่งชาติตะรุเตา) รวมเป็นพื้นที่ 2,597 ตารางกิโลเมตร มีความโดดเด่นจากภูเขาสู่ท้องทะเล โชนภูเขาโดดเด่นภูมิประเทศแบบคาสต์ (karst topography) ทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ ถ้ำผาเพชร ถ้ำอุไรทอง ถ้ำทะลุ น้ำตกวังสายทอง และ โชนหมู่เกาะทางทะเลที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก ได้แก่ เกาะหลีเป๊ะ เกาะอาดัง เกาะราวี เกาะหินซ้อน จุดดำน้ำร่องน้ำจาบัง เป็นต้น ทำให้พื้นที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง

อุทยานธรณีสตูล อุทยานธรณีสตูลโลกของยูเนสโกแห่งแรกของประเทศไทย “จากผืนทะเล 500 ล้านปี สู่ขุนคีรียิ่งใหญ่ ผูกพันวิถีชีวิตผู้คน” แผ่นดินอุทยานธรณีสตูลเริ่มต้นจากพื้นทะเล “ยุคแคมเบรียน” อายุเก่าแก่กว่า 500 ล้านปี โดยพบหลักฐานเป็นซากดึกดำบรรพ์สัตว์ทะเลอายุเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย ในหินทรายสีแดงบนเกาะตะรุเตา ยุคออร์โดวิเซียน” แผ่นดินแห่งนี้กลายเป็นแหล่งผลิตก๊าซอ็อกซิเจนให้กับโลกยุคโบราณ โดยกลุ่มสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กที่เรียกว่า “สโตรมาโตไลต์” ทะเลยุคนี้เป็นช่วงเวลาแห่งความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์ทะเลโดยเฉพาะนอร์ติลอยหรือหมึกโบราณ “ยุคไซลูเรียน-ไทรแอสสิกตอนต้น” แผ่นดินอุทยานธรณีสตูลยังจมอยู่ใต้ทะเล แต่เปลือกโลกเคลื่อนที่ตลอดเวลาทำให้แผ่นดินอุทยานธรณีสตูลเคยอยู่ซีกโลกใต้ เคลื่อนที่ขึ้นมาซีกโลกเหนือสูงขึ้นเรื่อย ๆ สู่ขุนคีรียิ่งใหญ่ ผูกพันวิถีชีวิต ผู้คน 247 ล้านปี – ปัจจุบัน “ยุคไทรแอสสิกตอนกลาง – ปัจจุบัน” เป็นช่วงเวลาสำคัญที่เปลือกโลก 2 แผ่นชนกัน ทำให้พื้นที่อุทยานธรณีสตูล ยกตัวขึ้นอย่างต่อเนื่องจากพื้นทะเลสู่ภูเขาสูงชัน และถูกกัดกร่อนโดยสายลมและสายน้ำนับล้านปี จนเกิดลักษณะภูมิประเทศที่หลากหลายและสวยงามดังปัจจุบัน

เมื่อ “6,000 ปี” คือจุดเริ่มต้นของความเชื่อมโยงระหว่างภูมิประเทศ หินและมนุษย์ โดยใช้ถ้ำเป็นบ้านหลังแรก เพื่อพักอาศัย จากหลักฐานเครื่องมือ

ที่ทำจากกระดูกสัตว์ และซากสัตว์ที่อยู่ในถ้ำที่มีความสูงจากพื้นดินกว่า 30 เมตร

ปัจจุบันพื้นที่อุทยานธรณีสตูลยังคงเป็นพื้นที่ที่ผู้คนมีความผูกพันกับผืนแผ่นดินและสภาพภูมิประเทศโดยสังเกตได้จากวิถีชีวิต ประจำวัน ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์

จะเห็นได้ว่า จังหวัดสตูลได้เดินตามแนวทางอุทยานธรณีโลกของยูเนสโก ดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของยูเนสโก (SDGs) ซึ่งชุมชนท้องถิ่นได้ผลิตสินค้าที่เกิดจากภูมิปัญญาดั้งเดิมมาประยุกต์กับวัตถุดิบในพื้นที่อุทยานธรณีโลกสตูลและสร้างความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้คนในพื้นที่อุทยานธรณีสตูล มีรายได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวเชิงธรณี เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชน โดยอุทยานธรณีโลกสตูลถูกใช้ประโยชน์เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านธรณีวิทยาและซากดึกดำบรรพ์ นิเวศวิทยา โบราณคดี เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่มีความสำคัญของคนทั้งโลก

ความหลากหลายทางชีวภาพของอุทยานธรณีสตูล

แหล่งท่องเที่ยวทางทะเล-หมู่เกาะ

โซนหมู่เกาะตะรุเตา – เกตรา (Tarutao – Phetra Islands Zone)

เป็นโซนพื้นที่เกาะในทะเลอันดามันทางด้านตะวันตกและด้านใต้ของอุทยาน ประกอบด้วย เกาะ 50 แห่งในอุทยานแห่งชาติตะรุเตา และเกาะ 21 แห่งในอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเกตรา เป็นโซนทะเลน้ำใสสีเขียวมรกตจนถึงสีฟ้าเทอคอยส์ บางเกาะมีหาดที่น้ำใสและมีความสวยงาม ป่า สัตว์ หาดทรายที่สวยงามจนได้รับการยกย่องให้เป็น “มรดกอาเซียน” เกาะตะรุเตา บางเกาะมีหาดทรายขาวนวล ของชิ้นส่วนเล็กๆของปะการัง และเป็นที่อยู่ของชาวเลรวมทั้งมีนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวนมาก เช่น เกาะหลีเป๊ะ เกาะอาดังบางเกาะมีสะพานหินธรรมชาติหรือก้อนหินหลากสีวางเป็นมันล้นล้นก่อตัวเป็นหาดหินที่สวยงาม ริมหาดบางแห่งมีชื่อเสียงในการดำน้ำ ดูปะการัง 7 สี เช่น เกาะไข่ เกาะหินงาม เกาะบุโหลน เป็นต้น

ฤดูกาลท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติตะรุเตาที่เหมาะสม ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน – พฤษภาคม ของทุกๆ ปี ส่วนเดือน พฤษภาคม – พฤศจิกายน ของทุกๆ ปีเป็นช่วงปิดฤดูกาลท่องเที่ยวเนื่องเป็นช่วงมรสุมเข้า ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ทรัพยากรยังคงสมบูรณ์เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติได้มีการพักฟื้นตัวทุกปี

แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย

แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย คาสต์สตูล (Satun Karst Zone)

อยู่ทางด้านเหนือของอุทยานธรณีสตูลในท้องที่อำเภอทุ่งหว้าและมะนัง เป็นพื้นที่ภูเขาหินปูน ประกอบด้วยแนวภูเขาหรือเขาโดดหินปูนที่มีผาชันพื้นที่สูงๆ ต่ำๆ มีถ้ำมากมายบางถ้ำมีน้ำทะเลไหลขึ้นลง หรือ เข้าออกเป็นระยะทางไกลหลายกิโลเมตร เช่น ถ้ำเล – สเตโกดอน บางถ้ำมีธารน้ำลอด เช่น ถ้ำเจ็ดคต บางถ้ำเป็นถ้ำแห้งที่สวยงามและกว้างใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย เช่น ถ้ำภูผาเพชร นอกจากนี้ ยังมีสุสานหิน น้ำตก และธารน้ำลอดแก่ง เป็นต้น

แหล่งเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

แหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ฟอสซิลพาเลโอโซอิก (Paleozoic Fossils Zone) หรือโซนฟอสซิลในมหายุคสิ่งมีชีวิตสมัยเก่าซึ่งส่วนใหญ่เป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังที่อยู่ในทะเลมาก่อน พบในพื้นที่อำเภอทุ่งหว้า มะนัง และ อำเภอละงูและพบฟอสซิลครบทั้ง 6 ยุค ของมหายุคดังกล่าว ตั้งแต่ไทรโลไบต์หรือแมงดาทะเลโบราณในหินยุคแคมเบรียน ที่เป็นฟอสซิลเก่าที่สุดในประเทศไทย อายุกว่า 500 ล้านปี จนถึงฟอสซิล คดข้าวสาร ปะการัง หรือเปลือกทะเล (ไบรโอซัว) ในยุคเพอร์เมียน อายุ 252 ล้านปีก่อน แต่ฟอสซิลที่โดดเด่นก่อตัวเป็นภูมิประเทศสุสานหินปูนแดง หรือ ภูเขาหินปูนแดงร่วมกับฟอสซิลหมึกโบราณ “นอติลอยด์” ขนาดใหญ่ อายุ 400 ล้านปี คือ สุสานหินสาหร่ายแดงบ้านป่าเสม็ด หรือเขาหินสาหร่ายแดง “เขาแดง” ในตำบลกำแพง อำเภอละงู ซึ่งมีพบน้อยมากในกลุ่มประเทศอาเซียนหรือในประเทศอื่นๆ ของโลก

แหล่งท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิต

อุทยานธรณีสตูล วิถีชีวิตที่หลากหลาย ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม ชาวไทยพุทธ และ ชาวไทยเชื้อสายจีน อยู่รวมกันอย่างสงบมิให้เห็นในวิถีชีวิตของคนที่นี่ จึงทำให้เกิดวัฒนธรรมที่หลากหลายกันมายาวนานหลายชั่วอายุคน

ผลิตภัณฑ์

อุทยานธรณีโลก (UNESCO Global Geopark) หมายถึง สตูลประสบความสำเร็จในการจัดการพื้นที่ที่ประกอบด้วยแหล่งเรียนรู้ทางธรณีวิทยา และ แหล่งอนุรักษ์ให้เป็นที่รู้จักหรือมีชื่อเสียง ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทาง ทรัพยากรธรรมชาติและนิเวศวิทยา รวมถึงแหล่งโบราณคดี เมืองเก่า และ ประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิต ท้องถิ่นเมืองเก่า โดยนำทรัพยากรเหล่านี้มาบริหารจัดการ สร้างเรื่องราวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และผลักดันให้ชุมชนท้องถิ่นมี รายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน สามารถสร้างรายได้ให้กับจังหวัดและ ประเทศชาติได้อย่างมั่นคง ประชาชนเกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศและ อนุรักษ์ทรัพยากร โดยเฉพาะการสร้างคุณค่าและมูลค่าแก่จังหวัดและชุมชน จากการได้รับการรับรองเป็นอุทยานธรณีระดับโลก (UNESCO Global Geopark) พัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวให้มีมูลค่าสูงด้วยอัตลักษณ์และ วัฒนธรรมสร้างสรรค์มูลค่าทางเศรษฐกิจและความหลากหลายของการ ท่องเที่ยว ทั้งเชิงนิเวศป่าเขา ทางทะเล อุทยานธรณีโลก และการท่องเที่ยว ชายแดน

อุทยานธรณีโลก (UNESCO Global Geopark) สร้างเศรษฐกิจมั่นคง (Economic Wealthy) หมายถึง เศรษฐกิจจังหวัด เศรษฐกิจชุมชน ที่มีการ เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มั่นคง ยั่งยืน บนฐานของการผลิตที่มีคุณค่าและ มูลค่าศักยภาพในท้องถิ่นการค้าชายแดนเติบโตเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการ สร้างสรรค์นวัตกรรมด้านการบริการเพื่อรองรับการขยายฐานเศรษฐกิจใน อนาคต การสร้างและพัฒนาผู้ประกอบการที่มีทักษะและมีความสามารถในการ แข่งขันที่มีอัตลักษณ์ชัดเจน มีนวัตกรรมในการสร้างโมเดลธุรกิจ สินค้าและ

บริการ และกระบวนการผลิตและบริการในสินค้า Geopark สู่อการเป็นจังหวัดที่ประสบความสำเร็จในการยกระดับคุณภาพความเป็นอยู่ของประชาชน บนฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

ความสำคัญของการสื่อสารเพื่อพัฒนาแบบมีส่วนร่วม

การสื่อสารมีบทบาทสำคัญในกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกในสังคมอย่างชัดเจน และที่สำคัญบุคคลในวงการด้านการสื่อสารเพื่อการพัฒนาได้ชี้ให้เห็นว่า แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารในการพัฒนาสังคมได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบของการสื่อสารจากเดิม ซึ่งได้แก่ การสื่อสารภายใต้กระบวนการหลักแห่งความทันสมัยนิยม ซึ่งเน้นการสื่อสารจากบนลงล่างหรือการสื่อสารจากผู้มีอำนาจในชุมชน ไปยังประชาชน ไปสู่การสื่อสารแบบใหม่ภายใต้กระบวนการทัศนแบบทางเลือก ซึ่งให้ความสำคัญกับกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งให้ความสำคัญกับการสนทนาโต้ตอบกันในลักษณะของการปรึกษาหารือกัน เพื่อเปิดโอกาสให้กันในชุมชนได้หันหน้าเข้าหากัน พูดจา เจาจากัน เพื่อทำความเข้าใจกับข้อมูลข่าวสารเบื้องต้นหลักการ และแนวทางที่หลากหลายสำหรับการตัดสินใจร่วมเกี่ยวกับชุมชนของตน

กระบวนการการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน

การสื่อสารแบบการมีส่วนร่วม (Participatory Communication) เป็นแนวคิดที่ผสมผสานระหว่างแนวคิดการมีส่วนร่วมและแนวคิดการสื่อสาร ดังนั้นในการที่จะทำความเข้าใจการสื่อสารแบบการมีส่วนร่วมได้นั้นจำเป็นต้องทำความเข้าใจทั้งแนวคิดการมีส่วนร่วมและแนวคิดการสื่อสาร ในที่นี้จะยึดความหมายของคำว่า การมีส่วนร่วมตาม คำนิยามของสหประชาชาติ(1983) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วม (Participation) คือ กิจกรรมที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินโครงการ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นวางแผนซึ่งประชาชนจะต้องระบุปัญหาและความต้องการ ขั้นปฏิบัติการขั้นประเมินผลตลอดจนขั้นบำรุงรักษา ในส่วนของคำว่า การสื่อสาร (Communication) นั้นมีผู้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย ในที่นี้จะขอสรุปว่า การสื่อสาร คือ

กระบวนการการแลกเปลี่ยนข่าวสาร เกิดขึ้นโดยการถ่ายทอดสารจากบุคคลฝ่ายหนึ่ง ซึ่ง ทหาหน้าที่ส่งสารผ่านสื่อหรือช่องทางต่าง ๆ ไปยังผู้รับสารเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

Ascroft (1987, หน้า 135-136) อธิบายว่า การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม เป็นการสื่อสารที่คำนึงถึงกระบวนการในการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นกระบวนการที่กลุ่มบุคคลต่าง ๆ ซึ่งมีความตั้งใจและมีความเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาหนึ่ง ๆ ได้เข้ามามีบทบาทในกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้และการสร้างความเข้าใจร่วมกัน

Nair and White (1993, หน้า 237) อธิบายว่า การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเป็นการออกแบบกระบวนการสื่อสาร โดยมุ่งเน้นให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถสื่อสารกันได้ในลักษณะของการสนทนา (Dialogue) ร่วมกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นภาพของการมีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ในขณะเดียวกันยังมองว่า การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการร่วมกันระบุความจำเป็นและสภาพ ปัญหาในการพัฒนา การร่วมกันคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการพัฒนา ตลอดจนการลงมือปฏิบัติการพัฒนาภายใต้สถานการณ์ของความร่วมมือกัน

Bordenave (1994, หน้า 35-36) อธิบายว่า การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม โดยคำนึงถึงหลักการเชิงปรัชญาที่อยู่เบื้องหลังกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสารที่สะท้อนความเป็นอิสระและความเท่าเทียมที่สามารถเกิดขึ้นได้ในกรณีที่บุคคลมีโอกาเข้าถึงช่องทางการสื่อสารชุมชน และมีโอกาสได้แสดงมุมมอง ความรู้สึกและประสบการณ์ต่าง ๆ ของตนเองอย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพราะสิ่งดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะสนับสนุนให้บุคคลกลุ่มต่าง ๆ สามารถตัดสินใจลงมือ กระทำสิ่งที่ตนเองสนใจและร่วมมือกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นได้

Jacobson (1994, หน้า 267) อธิบายว่า การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการเข้าร่วม (Involvement) ของประชาชนในโครงการต่าง ๆ ที่

เกี่ยวข้องกับการสื่อสารในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นพื้นฐานเกี่ยวข้องกับการสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารผ่านสื่อมวลชน หรือการสื่อสารผ่านสื่อประเพณีใดก็ตาม โดยมีความไว้วางใจกันเป็นสิ่งสำคัญที่อยู่เบื้องหลังกระบวนการสื่อสารและการพัฒนาต่าง ๆ

แนวคิดของกระบวนการสื่อสารเพื่องานพัฒนาสังคมแบบมีส่วนร่วมสรุปได้ว่า ขั้นตอนของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม สามารถแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ตัดสินใจเลือกประเด็น/ปัญหา 2) วางแผนแก้ปัญหา 3) ดำเนินการแก้ปัญหา 4) รับผลที่ได้จากการดำเนินการ และ 5) ประเมินผลการดำเนินการ

กระบวนการการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม ใช้กระบวนการสื่อสาร ดังนี้

ผู้ส่งสาร	เนื้อหาสาร	สื่อ/ช่องทาง	ผู้รับสาร	ผลกระทบ
ผู้นำกลุ่ม	- กระบวนการ	- สื่อบุคคล	- สมาชิกในชุมชนที่สนใจ	- เกิดการเรียนรู้
	- วิธีการ	- สื่อกิจกรรม	- กลุ่มเด็กและเยาวชน	- เกิดความภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วม
		- ใช้การสอนแบบเล่าให้ฟังและทำให้อู	- นักท่องเที่ยว	- เป็นการสร้างภูมิความรู้การจัดการ
		- แลกเปลี่ยนกันสอนตามความถนัดและความสนใจ		

วิธีการสื่อสารเพื่อการพัฒนา

การสื่อสารชุมชนทั้งในระดับภายในชุมชน

1) การสื่อสารภายในชุมชน แบ่งเป็นการสื่อสารระหว่าง

บุคคล และการสื่อสารระหว่างกลุ่ม

1.1) การสื่อสารระหว่างบุคคล ส่วนใหญ่เป็นการสื่อสารระหว่างผู้นำชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นด้วยสายทอง บ้านวังนาใน จังหวัดสตูล กับผู้นำกลุ่มต่างๆ ในชุมชน และสมาชิกกลุ่มเป็นการสื่อสารในรูปแบบการพูดคุย ปรัชญาหรือ การวางแผนเกี่ยวกับการทำกิจกรรมของกลุ่ม เพื่อให้ที่น่าสนใจ ตลอดจนพูดคุย ปรัชญา หรือในเรื่องอื่นๆ ซึ่งรูปแบบการสื่อสารดังกล่าวมักเป็นแบบไม่เป็นทางการ และใช้การสื่อสารในแนวนอนเป็นหลัก เนื่องจากมักเป็นเรื่องของการปรัษาหรือ แลกเปลี่ยนข้อมูล หรือการประสานงาน ตลอดจนการพูดคุยทั่วไปเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การที่มีบุคคลในชุมชนมาพบ พูดคุย และปรัษาหรือ กับผู้นำชุมชน

1.2) การสื่อสารระหว่างกลุ่ม เป็นการสื่อสารในรูปแบบของการประชุมร่วมกันระหว่างกลุ่มต่างๆ ภายในชุมชน โดยเป็นการสนทนากลุ่ม และการประชุมในระดับผู้นำกลุ่ม และการประชุมสมาชิกในกลุ่ม รูปแบบการสื่อสารจึงมีทั้งที่ไม่เป็นทางการและแบบเป็นทางการ และเป็นการสื่อสารทั้งแนวนอน และแนวตั้ง โดยส่วนใหญ่เป็นการสนทนาและการประชุมเพื่อชี้แจงข้อมูลข่าวสาร เพื่อต้องการการตัดสินใจร่วมกัน การอธิบายการทำงาน การปรับปรุงและพัฒนาสิ่งต่างๆ ในพื้นที่ การรับฟังปัญหาและการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน รวมถึงการประชุมเพื่อร่วมวางแผน กำหนดกฎ กติกาต่างๆ ของชุมชนร่วมกัน

รูปแบบการสื่อสารเพื่อการพัฒนา

รูปแบบการสื่อสารเพื่อการพัฒนา ที่ให้ความสำคัญใน เรื่องการสื่อสารชุมชน และการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม กล่าวคือ ในกระบวนการสื่อสารแหล่งท่องเที่ยว บริการพัก ให้ความสำคัญกับการบริการ

รูปแบบการสื่อสารของชุมชน พบว่า มีการจัดตั้งคณะกรรมการ

ดำเนินงานส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยมีคณาจารย์ในชุมชนมีส่วนร่วมจัดทำแผนงานส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมทั้งผู้ประกอบการทาง ใช้การสื่อสาร และการใช้สื่อของชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประกอบไปด้วย 3 ส่วน ได้แก่ (1) องค์ประกอบของการสื่อสาร ประกอบด้วย ผู้ส่งสาร สาร สื่อและผู้รับสาร (2) รูปแบบของการสื่อสารที่ได้แก่รูปแบบการสื่อสารสองทางที่ไม่เป็นทางการ รูปแบบการสื่อสารสองทางที่เป็นทางการ รูปแบบการสื่อสารทางเดียวที่ไม่เป็นทางการและรูปแบบการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (3) การใช้สื่อของชุมชนมีการใช้สื่อที่หลากหลาย ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อประเพณี สื่อเฉพาะกิจ สื่อมวลชน และสื่ออินเทอร์เน็ต 3) กรอบแนวทางการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย ปัจจัยพื้นฐานทั้ง 4 ด้านที่สำคัญ ได้แก่ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรม ด้านองค์กรชุมชน ด้านการจัดการ และด้านการเรียนรู้ จะถูกขับเคลื่อนโดยองค์ประกอบของการสื่อสาร ได้แก่ ผู้ส่งสาร สาร สื่อ และผู้รับสาร เพื่อให้ได้มาซึ่งศักยภาพของชุมชน ภายใต้การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมซึ่ง ถือเป็นหัวใจของการขับเคลื่อนกลไกสำคัญของกรอบแนวคิด ตารางรูปแบบการสื่อสาร

ผู้ส่งสาร	เนื้อหาสาร	สื่อ/ช่องทาง	ผู้รับสาร
ผู้นำชุมชน	- กระบวนการ	- สื่อบุคคล	- สมาชิกใน
ชาวบ้าน	- วิธีการ	- สื่อกิจกรรม	ชุมชนที่สนใจ
ภาครัฐ	- ด้าน	- ใช้การสอนแบบเล่าให้ฟัง	- กลุ่มเด็กและ
เอกชน	ทรัพยากรธรรมชาติ	และทำให้ดู	เยาวชน
ผู้ประกอบการ	และวัฒนธรรม	- แลกเปลี่ยนกันสอนตาม	- นักท่องเที่ยว
	- ด้านองค์กรชุมชน	ความถนัดและความสนใจ	
	- ด้านการจัดการ	- สื่อสังคมออนไลน์	
	- ด้านการเรียนรู้	FACEBOOK	

จะเห็นได้ว่า การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนา จะต้อง มีรูปแบบ วิธีการ การออกแบบกระบวนการสื่อสาร โดยมุ่งเน้นให้ผู้เกี่ยวข้อง สามารถสื่อสารกันได้ในลักษณะของการสนทนาร่วมกัน หรือการสื่อสารแบบมี ส่วนร่วม ที่เน้นให้ประชาชนพื้นที่ ชุมชน ได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนตั้งแต่ การ ร่วมคิด วางแผน ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมดำเนินการ ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล โดยมีการใช้สื่อหรือช่องทางการสื่อสารที่ หลากหลาย ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อกิจกรรม สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อการแสดง สื่อใหม่ ใน การประชาสัมพันธ์กิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน โดยมีกลุ่มผู้รับสารที่สำคัญ ได้แก่ สมาชิกในชุมชน เด็กและเยาวชน และนักท่องเที่ยวตลอดจนผู้สนใจทั่วไป เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้หันหน้าเข้าหากัน พุดจา เจาจา กัน การสนทนา โตตอบกันในลักษณะของการปรึกษาหารือกัน เพื่อทำความเข้าใจกับข้อมูล ข่าวสารเบื้องต้นหลักการ และแนวทางที่หลากหลายสำหรับการตัดสินใจร่วม เกี่ยวกับชุมชนของตน

บทสรุป

การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ชุมชน ธรณีโลกสตูล มีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติสู่การท่องเที่ยวอย่าง ยั่งยืนของชุมชน ให้ความรู้กับประชาชน จัดตั้งกลุ่มเพื่อการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติจากความต้องการของประชาชน ชุมชนใช้แนวคิดการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน ควบคู่กับการสร้างรายได้ให้กับ ประชาชนในชุมชน มีกระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน

โดยใช้อุปกรณ์ประกอบการสื่อสาร ได้แก่ (1) ผู้ส่งสาร คือ ผู้นำชุมชน และกลุ่มแกนนำชุมชนเป็น ผู้ส่งสารหลัก (2) เนื้อหาสาร เกี่ยวข้องกับ ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน (3) สื่อ/ช่องทาง เน้นการประชุมทั้งแบบไม่เป็น ทางการ (สภาคาแฟ) โดยใช้สื่อบุคคลร่วมด้วยเพื่อโน้มน้าวให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (4) ผู้รับสาร ได้แก่ ประชาชนในชุมชน โดยคำนึงถึง ทักษะ ทักษะ และระดับความรู้ประชาชนเป็นหลัก

ทั้งนี้ ลักษณะสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ (1) การมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสาร ได้แก่ การให้ข้อมูลข่าวสารของผู้นำชุมชน (2) การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่งสาร ได้แก่ การรับฟังความคิดเห็น ของผู้นำชุมชน และการเกี่ยวข้อง การแสดงความคิดเห็นของประชาชน (3) การมีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผน ได้แก่ การให้ความร่วมมือ และการเสริมอำนาจแก่ประชาชน 3. ผลของการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ ประชาชนในชุมชนเกิดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและ การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สดุดีประสบความสำเร็จในการจัดการพื้นที่ ที่ประกอบด้วยแหล่งเรียนรู้ทางธรณีวิทยา และแหล่งอนุรักษ์ให้เป็นที่ยูจกหรือมีชื่อเสียง ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทรัพยากรธรรมชาติและนิเวศวิทยา รวมถึงแหล่งโบราณคดี เมืองเก่า และประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิต ท้องถิ่นเมืองเก่า โดยนำทรัพยากรเหล่านี้มาบริหารจัดการ สร้างเรื่องราวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และผลักดันให้ชุมชนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน สามารถสร้างรายได้ให้กับจังหวัดและ ประเทศชาติได้อย่างมั่นคง ประชาชนเกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศและอนุรักษ์ทรัพยากร โดยเฉพาะการสร้างคุณค่าและมูลค่าแก่จังหวัดและชุมชน จากการได้รับการรับรองเป็นอุทยานธรณีระดับโลก (UNESCO Global Geopark) พัฒนารูกรักด้านการท่องเที่ยวให้มีมูลค่าสูงด้วยอัตลักษณ์และวัฒนธรรมสร้างสรรค์มูลค่าทางเศรษฐกิจและความหลากหลายของการท่องเที่ยว ทั้งเชิงนิเวศป่าเขา ทางทะเล อุทยานธรณีโลก และการท่องเที่ยวชายแดน

บรรณานุกรม

กฤษฎา สุริยวงศ์, สุวันชัย หวนนากลาง และฐิตินัน บุญภาพ คอมมอน.

(2564). การสื่อสารเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดย
ชุมชนมีส่วนร่วมของจังหวัดเพชรบุรี. สืบค้น 19 เมษายน 2565,

จาก: file:///C:/Users/SAMSUNG/Downloads
/chaon,+%7B\$userGroup%7D,+4

การจัดการการสื่อสาร. สืบค้น 19 เมษายน 2565, จาก:

https://hmong.in.th/wiki/Communication_management#title

กาญจนา แก้วเทพ. (2551). **การจัดการความรู้เบื้องต้นเรื่อง การสื่อสารชุมชน**. กรรณิการ์ เฟื่องปรังค์และ กาญจนา แก้วเทพ. (2548). การมีส่วนร่วมในการสื่อสาร: จากแนวคิดสู่การปฏิบัติจริง. **วารสารนิเทศศาสตร์**, 23 (3-4), หน้า 62-81.

กาญจนา แก้วเทพ และคณะ. (2543). **สื่อเพื่อชุมชน : การประมวลองค์ความรู้**. กรุงเทพฯ :สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

กาญจนา แก้วเทพ. (2552). **สื่อเล็กๆ ที่นำไปใช้ในงานพัฒนา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. การสื่อสารเพื่อการพัฒนาสังคม. สืบค้น 15 มิถุนายน 2565, จาก: <http://www.aritbooks.nrru.ac.th/uploadfiles/books/2-2018-08-30-08-37-50.pdf>

พิฑูรย์ ทองฉิม. (2558). **โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ**. การท่องเที่ยวโดยชุมชน. สืบค้น 19 เมษายน 2565, จาก: <https://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2010/10157/1/404539.pdf>

ปาริชาติ สถาปิตานนท์. (2549). **การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน : จากแนวคิดสู่ปฏิบัติการวิจัยในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

วีระศักดิ์ สมยานะ. (2554). **การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดเชียงใหม่**. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ(วช.). อุทยานธรณี. 15 มิถุนายน 2565, จาก: <https://www.geopark-thailand.org/>

Mr. Narongrit Thungprue. (2018). **อุทยานธรณีโลกสตูล อุทยานธรณีโลกของยูเนสโกแห่งแรกของประเทศไทย**. สืบค้น 15 มิถุนายน 2565, จาก: <http://www.satun-geopark.com/>